

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd tirsdag den 18. december 2012
Titel	Åbent samråd om kommunernes økonomi og vedtagelsen af lovforslag nr. L 103 om inklusion af elever med særlige behov i den almindelige undervisning
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Tid og sted	Tirsdag den 18. december 2012, kl. 14.00-16.00, i FT, vær. 1-133.

1. Indledning

- Børne- og Undervisningsudvalget har efter ønske fra Lars Dohn (EL) stillet mig 7 samrådsspørgsmål – spørgsmål C-I – om kommunernes økonomi og vedtagelsen af lovforslag nr. L 103 om inklusion af elever med særlige behov i den almindelige undervisning.

- Jeg har aftalt med udvalgssekretæren, at jeg laver en samlet besvarelse af spørgsmålene, så vi har god tid til behandling af spørgsmålene efterfølgende.

2. Svar på spørgsmål C-1

- Tak for spørgsmålene. Formålet med lovændringen (lovforslag nr. L 103) er at lave en folkeskole, der udskiller færre elever og inkluderer flere elever i den almindelige undervisning selvfølgelig med de nødvendige støtteforanstaltninger og faglige udfordringer, som de har fortjent, uanset om de har brug for ekstra støtte eller ej.
- Et bredt flertal i Folketinget er enige om, at vi skal have en fagligt stærk folkeskole for alle. Vi har desværre de seneste år udskilt flere og flere elever fra den almindelige undervisning til segregerede tilbud. Udgifterne til området har været i kraftig vækst over årene.
- Udviklingen har betydet, at en stor del af eleverne ikke har fået mulighed for at være en del af fællesskabet i den almindelige folkeskole – uden at vi har sikker viden om, at tilbuddene er blevet bedre for eleverne. Udviklingen har samtidigt betydet, at den almindelige folkeskole langsomt er blevet udhulet, fordi midlerne er gået til dyre specialklasse- og specialskoletilbud.
- Vi er kommet i en situation, hvor det vi gør, hverken er godt for de elever, der har brug for ekstra støtte i den almindelige undervisning eller dem, som ikke er en del af den almindelige undervisning. Derfor er jeg glad for, at der har været enighed om, at vi skal vende denne tænkning i forhold til, hvordan vi kan sætte pengene bedre i spil på en bedre måde til gavn for alle elever, herunder de elever, som har brug for ekstra støtte, så de i højere grad kan få støtte sammen med deres kammerater.
- Lovændringen betyder, at det vi kalder specialundervisning fremover er forbeholdt elever med omfattende støttebehov – forstået som over 9 timers støtte om ugen i den almindelige undervisning eller specialklasse eller specialskole. Der skal således ikke længere træffes en afgørelse i forhold til den enkelte elev, når det drejer sig om støtte i mindre end 9 timer om ugen. At der ikke skal træffes en afgørelse, betyder ikke, at de ikke skal have støtte, hvis de har brug for det. Det betyder tværtimod, at skolelederen kan handle med det samme, hvis der er behov for at give en elev støtte, og at støtten kan gives til klassen som helhed.
- Lovgivningen betyder også, at der frigøres ressourcer hos PPR (pædagogisk-psykologisk rådgivning i kommunerne), der ikke længere skal foretage udred-

ning af elever, som ikke har et omfattende støttebehov. Det betyder, at de elever kan blive hjulpet hurtigere.

- De ressourcer kan blandt andet bruges til øget inklusion i skolerne og til at styrke indsatsen for elever med særlige behov i de almindelige klasser – og til en generel styrkelse af undervisningen blandt andet fordi de personer, der arbejder i PPR i højere grad kan gå ud og rådgive på skolerne og i klasserne i og med at der frigives ressourcer fra udredning.
- Lovændringen ændrer ikke ved, at eleverne stadig skal have et fyldestgørende undervisningstilbud, der imødekommer elevernes behov.
- Forældrene til børn, som har behov for omfattende støtte svarende til 9 timer om ugen, har stadig samme mulighed for at klage til Klagenævnet for Specialundervisning, hvis de ikke føler, at deres barn får et fyldestgørende tilbud.
- Der spørges i spørgsmålene til sammenhængen mellem det vedtagne lovforslag og tal fra DLF om kommunernes budgettal for 2013 og forventninger til det fremtidige serviceniveau, som DLF har indhentet fra deres kredsformænd.
- Jeg vil gerne understrege, at lovændringen ikke betyder, at kommunerne skal give et mindre kvalificeret tilbud til elever med særlige behov. Lovændringen giver større fleksibilitet til skolerne til at tilrettelægge en skoledag, hvor ressourcerne i højere grad kan komme alle elever til gavn. Der er således ikke en sammenhæng mellem det vedtagne lovforslag om øget inklusion og en eventuel besparelse på kommunens budgetter.
- Jeg vil gerne understrege, at målet med øget inklusion er ikke er en spareøvelse. Men vi kan ikke komme uden om, at vi lever i en tid, hvor den økonomiske situation betyder, at kommunerne er nødt til at se på, om pengene anvendes bedst muligt. Sådan har også været, før lovændringen om inklusion blev vedtaget.
- De generelle økonomiske vilkår gælder også på skoleområdet, hvor kommunerne i mange år har udskilt flere og flere elever fra fællesskabet til dyre tilbud – måske uden kommunerne i høj nok grad har vurderet, om det var den bedste måde at anvende ressourcerne på.
- Det er vigtigt at huske, at udgiftsniveau ikke i sig selv er et fyldestgørende billede på serviceniveauet, eller om inklusionsindsatsen er tilstrækkelig eller vellykket. En vurdering af serviceniveauet afhænger også af fx timetal, klassestørrelse og elev-lærer-ratio.. Vi har ikke tal for dette for 2013 på nuværende tidspunkt, og det er derfor ikke muligt at vurdere, om eleverne får et ringere tilbud i 2013 end i 2012.

- Det afgørende er, at vi bruger de midler, vi har til folkeskolen, mest hensigtsmæssigt – til gavn for alle elever og selvfølgelig også for de elever, som har brug for støtte.
- For så vidt angår de spørgsmål, som drejer sig om, hvordan kommunerne fremover vil prioritere ressourcer fra specialundervisningsområdet til en styrket almindelig undervisning, kan jeg oplyse følgende:
- Det er for tidligt at vurdere, om budgettallene for kommunerne er udtryk for en ændret inklusionsindsats. De endelige tal offentliggøres først i januar 2013.
- De generelle budgettal foreligger desuden på et sådant overordnet niveau, at de ikke alene muliggør en vurdering af inklusionsindsatsen.
- Det er også vigtigt at holde sig for øje, at lovændringen først har haft betydning fra skoleåret 2012/13. Vi er kun i december 2012. Derfor er det for tidligt at fælde dom over kommunernes omstilling til øget inklusion på baggrund af lovgivningen.
- Folkeskolen er et kommunalt ansvar. Det er derfor et kommunalt ansvar at give alle børn et fyldestgørende undervisningstilbud, der lever op til folkeskolens formålsparagraf – også børn med særlige behov, der før har modtaget specialundervisning.
- Det er intentionen med lovændringen, at flere elever skal inkluderes i den almindelige undervisning med de nødvendige støtteforanstaltninger og faglige udfordringer og at omstilling skal ske fagligt forsvarligt, så elever, der inkluderes i den almindelige undervisning, får den støtte, de har behov for.
- Jeg kan ikke, selv jeg gerne ville, udstede garantier på vegne af kommunerne, men regeringen og KL har aftalt, at kommunerne forventes at prioritere frigivne ressourcer fra specialundervisningsområdet til at styrke den almindelige undervisning. Det er selvfølgelig min forventning, at kommunerne lever op til de aftaler, som regeringen har aftalt med kommunerne.
- Regeringen og KL har i økonomiaftalen for 2013 aftalt tre målsætninger for omstilling til øget inklusion, som fokuserer på både faglighed og trivsel.
- De fælles målsætninger er:
 - at 96 pct. af det samlede antal elever i folkeskolen er inkluderet i den almindelige undervisning i 2015 mod 94,4 pct. i dag.
 - at andelen af elever, der får 2 eller derunder i dansk og matematik, skal være reduceret i 2015.

- at elevernes trivsel skal fastholdes i takt med omstillingen til øget inklusion.
- Regeringen og KL har i den forbindelse aftalt en årlig opfølgning på kommunernes omstillingsproces.
- Den årlige opfølgning skal belyse, hvordan kommunerne arbejder med målsætningerne for en succesrig omstilling – herunder hvordan de pædagogisk og styringsmæssigt har håndteret omstillingen til øget inklusion.
- Opfølgningen vil følge op på følgende parametre:
 - Segregeringsgrad, herunder bevægelsesmønstre for elever fra fx specialskoler til specialklasser – eller fra specialklasse til almindelig undervisning
 - Elevernes faglige niveau ved afgangsprøverne, herunder hvor mange der fritages fra prøverne.
 - Kommunernes ressourceforbrug til henholdsvis specialskoler og til den almindelige undervisning og specialklasser.
 - Antallet af elever pr. lærer, det vil sige, elev/lærer-ratioen.
 - Opfølgningen skal også se på, hvor mange ressourcer skolerne bruger på inklusionsindsatser. Det er indsatser, som fx ekstra lærertimer eller anden støtte, som gives til klassen som helhed.
- Derudover følger vi udviklingen i kommunernes inklusionsindsats inden for centrale fokusområder via en repræsentativ undersøgelse, hvor vi ser på aspekter, som ikke kan følges med statistik og det foreløbige udgiftsniveau, fx
 - inklusionsfremmende styringsmodeller,
 - kompetenceudvikling,
 - opbakning til inklusion,
 - elevernes trivsel og
 - elever, der modtager supplerende undervisning.
- De årlige opfølgninger vil indgå i regeringen og KL's politiske opfølgning på omstillingen til øget inklusion i aftalerne om kommunernes økonomi.
- Den første opfølgning vil ligge klar til forhandlingerne om kommunernes økonomi i maj 2013.

- Jeg vil godt understrege, at omstilling til øget inklusion ikke handler om, at kommunerne skal overføre ressourcerne fra specialområdet krone for krone til den almindelige undervisning.
- Det handler om, at kommunerne bruger pengene til folkeskolen mere hensigtsmæssigt – så alle elever får gavn af de mange ressourcer, der faktisk afsættes.
- Jeg oplever mange eksempler på, at kommunerne anvender ressourcerne på en ny måde, eller at kommunerne foretager strategiske investeringer på kort sigt, så de kan spare penge på langt sigt.
- Et eksempel, som vi har talt om flere gange her i udvalget, er Herning Kommune, som har investeret i kompetenceudvikling af lærere for på langt sigt at få mere ud af pengene. Jeg synes, at man kan lære af Herning, at man – på trods af økonomisk knappe tider – kan tænke organiseringen af folkeskolen på en anderledes måde, som kommer alle børn til gavn. Det er det, lovændringen giver bedre muligheder for.
- Furesø Kommune er et andet godt eksempel. De har hjemtaget elever fra andre kommuner til specialtilbud i kommunen og udvidet deres tilbudsvifte for fx elever med ADHD og autisme i kommunen. Og med de penge, de sparer, har de etableret en inklusionspulje, som støtter skolernes inklusionsindsatser lokalt.
- Mange kommuner er rigtig godt i gang. Jeg ser frem til at følge udviklingen udgiftsmæssigt og indholdsmæssigt, men det er alt for tidligt over en bred kam at kritisere kommunernes indsats, fordi det ved vi ikke nok om endnu, men vi har en meget tæt opfølgingsproces, som jeg også har redegjort for her i optakten til samrådet.
- Til slut spørges der til, hvordan skolerne og lærerne skal kunne leve op til den nye inklusionslov, hvis kommunerne sparer.
- Jeg synes, at det er vigtigt, at skolerne og lærerne ikke står alene med opgaven. Det er en fælles opgave, og jeg synes, at vi er godt på vej. Jeg medgiver, at det ville have været godt, hvis der var blevet taget en række af disse initiativer tidligere, men det er nu, at den nye lov er lavet, og lavet en forpligtende aftale om, hvordan vi følger inklusionsindsatsen, og det er nu, der er taget en række initiativer for at støtte øget inklusion.
- Jeg vil gerne nævne nogle af understøttende initiativer, som vi har sat i gang.
 - Vi har etableret en udgående konsulentenhed, Inklusionsudvikling, som skal støtte kommunernes omstillingsproces.

- Vi har etableret et Ressourcecenter for Inklusion og Specialundervisning, som skal give overblik og udvikle ny viden om inklusion.
- Vi har igangsat kampagner, der skal sikre dialog og tryghed hos forældrene. De er iværksat blandt andet sammen med forældreforeningen Skole og Forældre og Danske Handicaporganisationer.
- Vi har igangsat forsøg med tolærerordninger på cirka 230 skoler for at blive klogere på den indsats ift. inklusion.
- Vi har også netop sammen med Danmarks Lærerforening og KL afholdt 4 regionale møder for lærere, skoleledere, pædagoger, konsulenter, PPR medarbejdere og kommunale embedsmænd, som har sat fokus på, hvordan kommunerne kan skabe fælles dialog om inklusion i praksis.
- Inklusion er et fælles ansvar. Jeg har derfor etableret en følgegruppe for inklusion i folkeskolen, hvor de centrale parter på folkeskoleområdet er repræsenteret, så vi hele tiden kan høre, hvad der foregår i felten, og hvad kan vi gøre for at understøtte, hvis vi oplever, at der er steder, hvor det måtte halte.
- Formålet med følgegruppen for inklusion er at skabe et forum, hvor vi løbende kan tage temperaturen på omstillingen og drøfte de aktuelle udfordringer, som der måtte være. Det kan fx være kommunernes organisering af omstillingen til øget inklusion.
- Følgegruppen har mødtes tre gange i 2012 og skal mødes igen i begyndelsen af det nye år.
- Samlet set synes jeg, at vi bredt i kredsen af partier, der har været med til at se på inklusion af elever på en anderledes måde, har taget en række initiativer til gavn for alle elever. Vi følger også tæt op på kommuneøkonomiaftalen.
- Jeg tror ikke, at der hersker tvivl om, at vi alle oprigtigt ønsker, at det ikke skal være en spareøvelse, men at det faktisk skal være en mere hensigtsmæssig måde at sikre en bedre folkeskole for alle elever på. Tak.
-